

بهشی سی له رۆمانی (فهراهادیکی تر)

غهفور سألج عهبدو

(4)

ديسان چاوی چهقیهوه سهر زن ومندالهکهی نیو چوار چپوه گچکهکهی بهردهمی، قسهکهی (ههنا)ی بیرهاتهوه (نای که سهرسهختی)!! سالهها بوو لهو کهژانه لهبهر بهفرو سهرماوتوفدا، ههرکه چاوهکانی (ناسکۆل)ی یاد دههاتهوه، خۆی دهدهایه بهر گهرم وگوری نیگاکانی وبهخوهه لهتاندن خۆی پێیان گهرم دهکردهوه، هینده به خهستی چاوی بریه وینهکه، زنهکه یهک دووچار چاوی ههلهیناو ههلییری، له پریکا دوو دلۆپه فرمیسک له چاوانیا بازقهیان کرد و به سهر گۆنا گۆشتهکهیدا خل بوونهوه، راجهنی و تهزیکی سارد به جهستهیدا فرکهی کرد، نیمچه لهزیکی لیها، ههرکه ناوری دایهوه، هیشتا شوفیرهکه له خاموشیهکهی خۆیدا نووقم بوو، پاشان کهوته جنیودان، پێشی دهخواردهوه، نۆتۆمبیلهکهش وهکو سهرخۆشیکی درهنگه شهو لهتری دهدا، لاره لاره بوو، شهقامهکان جمهیان دههات، خهلیکی گیزو ویزو ژاونهته سهریان چهند جاریکیش نازهلیکی بهرپهلا، سهگیك، چیلنیک، بهبی باکی به بهردهم نۆتۆمبیلهکان وخهلهکهکهوه رمت دهبوون.. زهلهو ژاوهژاو بوو، وهکو میگهله نازهلیکی ترسنۆك وودودل ونیگهران بهیهکا دههاتن، لووتیان دتهقی به لووتی یهکدییهوه، زۆربهیان له تووری ووقدا رنگیان رهش داگیرسابوو، لیویان دهبزووت، لهنازهلیکییدا دتهقیهوه، قیری جادهکانیان دهقهلهشان، شوفیرهکه بهسهروچاویدا دیاربوو له بیدهنگهکهی ئەم گهیشتبوو، بهخهسهیهکی بی تامهوه رووخساری ئەمی دهپشکتی، بزیهکی بی دلی بو کرد، وهک بلێی دهیویست ديسان بهقسهی بهینی، بهبهسهر کردنهوهی یهکه بهیهکهی ناپۆراکهی سهرجادهکه، خۆی لهدهستی سهرنجهکانی شوفیرهکه قوتارکرد، بیری لهوه دهکردهوه، ئەم عهشاماتهی شاره لهبیرکراوه دیرینهکهیان چهند بهکاوهخۆ وبهبی ناگا نیستاش زۆری نهرکهکانیان ئەنجام دهن، به ذلنیایی ملیان بۆ کهچ دهکن، تهنا ته رفهتاری سیسک و شهو باخهلیشیان، ئەمیش تهمهنیکی دریزێ زهلهو بۆلهی شاره نامۆکان دهیکه نه ههرهزانهی رابواردنی خۆیان، به پیریزن شۆری وقاپ شۆری چیشتهخانهکان ملیونهها جار دهبیته پێکی ههناسهساردی ودلهکوئی، ئیقی دهکه نهوه سهر جادهکان، دلگوشراویکی موزمینی له گهله خۆیدا ههلهگرتوو، خیرا جامی نۆتۆمبیلهکهی داخست، جنیودانی شوفیرهکه لهگهله پلووروی ههناسهساردی ئەودا دهبوونه شلهتین، نهیزانی لهو چرکهساتهدا چ نامازهیهک چهرخه ههلبوونی لهبیرهوهریهکی کون دا، دهشی بگهڕیتهوه بۆ سالیك بهر لهوهی دایک وباوکی وکولنج به جی بهلیی و رابکات وبرواته شاخ و، دواجاریش بهرهو ههناهران، رۆژیک بوو له پریکا له بهردهمی کتیبخانه تاقانهکهی شهقامی کۆماری ببوه دیواریکی تلیساوه، ریبوارهکان بهشان لیدان لاره لارهیان پێی دهکرد، به خاوخلیچکیهوه خۆی دهگرتهوه، ئەوهی لهدیژ زهمانهوه به میشکی مرؤفدا هاتبوو نوسرابهوه، ببوو کتیب و لهجامخانهی سهرزهوی کتیبخانهکهدا کهلهکه کرابوون، بۆخهلی زهنگیان لێ دهن، ئەوهی بهدیتنی رۆمانهکهی (ههمنهگوا) نهیدهزانی وهکو زۆربهی ئەو خهلهکه بۆ کێ زهنگ لێ دهن؟ بۆ خۆی ئەوه ههرهیچ، ماوهیهکه تهنیا زهنگیک لهناوهوهی لێ دهریت، ئەوهی بهدیتنی رۆمانهکهی (ههمنهگوا) نهیدهزانی وهکو زۆربهی ئەو بهدوای خۆیهوه بهجیهیشت، ئەم بیرکردنهوانهدا بوو، لهپهردستیکی سووکهله به ئەسهایی کهوته سهرشانی، بهههزیهکهوه ناوری لیی دایهوه، (سالار) بوو، وهک بلێی شهوو روز له گهلیا بوو، ئەوهی نهبوو که چهند سالیکی نهیدیوو، بهلام خۆی هینده لهو دۆخه تی نهگهیان، دهستی کرد به سۆرخ کردن له هاوریکانی وخهلیکی گهرهکهکیان وچایخانهکهی (حهمه نازهنین)، دواي ئەوهی سۆراخی نهمابوو، ئەوه بوو لهم سالانهی دوايهدا لهیهکیک له شاره ساردو تهزیوهکانی (نهرویز) گیرسابوو، وهکو خۆی ههموو جاریک تهلهفۆنی بۆ دهکرد، دهیووت، ئەوهنده له وورچه سپیهکانی قوتبی باکوروه دوور نیه و، زۆرجاریش گوپی له مپه مپانه، ههموو شهویکیش ئەو شهوه خوشانهی به بیردههاتهوه که پیکهوه له شهقامی (52) وله بهغدا له مائی (نهجات خان) به سهریان دهردو، کردبوویان به پووری خۆیان، به تایبهتی له گهله ئەو کهچه کریستیانهی که ناوی (ئیمان) بوو، شووی کردبوو به ئەهسهاریکی سیخوری عهرهب، به ناگاداری میردی دههات لهوئ لهشفرۆشی دهکرد، زۆرجار (سالار) سویندی دهخواد که لهو کهچه ئەکتهره عیراقیه دهچیت که ناوی (ئیلیفات) بوو، چونکی کوت ومت بهو دهچوو، خرپن وگهنم رهنگ وههندی لێو گۆشتن بوو، فهراهادیش پێی دهووت (وانیه)، کهچی ههر سوور بوو ئەو کهچه ئەکتهره عیراقیه.. ئەو شهوه (ئیمان) چیرۆکی ئەوهی بۆ گیراینهوه، گوايه سالیکیان له (عهناکه) بوو، وورچه نیرههک رفاندویهتی و بردهبووی بو ئەشکهوتیک، که لیمان پرسی وورچهکه چی لێ کردبوو، ئەوهی ووتی (سوورم بوو).. وورچه مییه پیاوی دهرفاند تا سیکی لهگهله بکات، و، وورچه نیرهش کچ وژنی رفاندوه بۆ ههمان مهبهست.. جاریکیان (حهمه نازهنین) بۆی گیرابوو، کاتی خۆی سهریاز دهبیته له ناوچهی رواندز، بیستبووی وورچ له گوندیک کچیکی دوانزه سالانی رفاندبوو، ناوی (فاتمه) دهبیته، چهند سالیکی بهندی دهکات وله گهلی رادهبویریت، تهنا ته خهلیکی هۆشهی ئەوهشیان دهکرد، گوايه کاتی خهلیکی ناوایی دواي چهند سالیکی به شوینی ئەشکهوتهکه دهزانن ودهیدۆزنهوه وورچهکه راودهینن وفاتمه رزگار

دەكەن، بەلام دوو سى مندايشى لە گەلدا دەبیت، نیوھیان بنیادەم دەبیت و نیوھكەى دیکەیان و ورج دەبیت بۆیە لەى دەسبەجى دەیان كۆژن و فاتەش دەھینەوہ بۆ ئاوايى و قژە سەرى گەشتبووہ بەر پى، ھەموو بەیانپەكیش و ورجەكە دەھاتە سەر كەلىكى ئاوايى وھاوارى دەکرد (فاااااا)، وەكو ئەو دەگىرايەوہ..

بەتەواوى ئەو سەردەمە رەشپىنى ژيانى (سالار)ى داگرتبوو، ھەموو رۆژەكانى بەبەدەمەستى بەسەر دەبرد، ھەر كە زۆر مەستيش بووايە بەسۆزەكەى خوشەكەى گورانپەكانى رەفيق چالاک و سالىح ديلانى دەووت.. بەر لەوہى فەرھاد پیتەوہ ھەوالى سەرنگگوم بوونى سالارى پى گەشتبوو، گەرچى ھۆى سەرنگگوم بوونەكەى زۆر ئالوز بوو. ھەبوو دەیانووت ھەر ئەو كاتەى سەربازبوو لە رىگاوبان لە ئۆتومبيل وەرگەرايوو، مەردبوو، تەرمەكەيشى دەستى داىكى نەكەوتبوو، بیان دەیانووت لەلایەن رۆژمەوہ دەستگىر كراوہ و سەرنگگوم كراوہ، ھەندىكيش دەیانووت دواى كچە سەماكەرىكى قەرەج كەوتووہ و خواستووہتى لە ترسى كەس و كارى نەيويراوہ پیتەوہ، يەككە لە نامەكانى لەلای فەرھاد ماوو كە ئەمە دەقەكەپەتى:

من ناشقم

ناشقىش نەسروته

سەر جەم تەمەنم بوو تە گەران و

سەرگەردانى،

گەران گوزەرنامە

كچە و خوينم دەمژى

كەوئم دەگرويت

شەوو رۆژ خەوى لى حەرام كەردوم

بووم بە شارى ھەراسان

من ژيانم سەختە و لە گەران دەمرم

نامەكەى بەو كوپلە شيعرە دەستى پى كەردبوو، ئىنجا نووسىبوو:

(فەرھادى ئازىز، سەردەمىكە ھاو دەم و ھاوسەرم دەربەدەرى، شەوگاران بە دەم تاولەرزى ھەميشە يىمەوہ بوو تە ھەتوانى خوين بەربونەكانم، ئەگەر وانەبوومايە چىدەم دەکرد لەم دەورانە سەربەگۆبنە، لەم رۆژەلاتە نەعلەتە، بیان چەندىن ملوون وشەى نوسراو دەتوانيت رىگای بەھەشتى سەرزەويمان بۆ فەرھەم كات و، ھەر رۆژەو نەبىنە دەسكەلای دەستى برسپەتى و فرميسك و خەم و وشكەژان!! ئىدى چۆن قەلەم و كاغەزمان دەكردە تۆيشوى پى نەوايىم (ئەويش لاوازترين بروايە)، ھەر وەھا خوينەكەشم دەكردە مەرەكەبى تۆماركردنى قوربەسەرىەكان؟! مەسەلەش ئەوئەندە ئاسان نى، تۆزى كەلەكە كەردوى سەر بىرەوہرىە دلتەزنىە پر موچرگاويەكانم بەتەكەنم، سەر لەنوئى دەستى پى بەكەينەوہ! بیان بەفرى كەلىخانى دەروونە سەربووەكەم بەنووجىك رامالم، ئەى باشە ئەوہ من وئەوانى دىكە، قەلەم و كاغەزمان كەردە ئامراز بۆ ھەلرشتنى زووخواوى خەمە بە كەس نەگەشتووہكانمان، زۆربەى خەلگەمان تى گەياند قوربەسەرو بىكەس و تەنيا و رووت و رەجائين، لارەخوارين، ئەى ئەو چەند ملوونە رەش و رووتەى مىللەتەكەمان كە سوورەتى (ئەلحەمدو) یش لە نوژەكانياندا بەسەقەتى دەلێنەوہ و نازانن واتاى چى، تەنھا بە لايانەوہ عادەتەكەى لە باوبايرانىانەوہ وەكو ميرات بۆيان بەجى ماوتەوہو، ھەر و ھەيش ريزى لى دەگرن، دەزانى لەم رۆژەلاتە نەگريسەى ئىمەدا تەنانەت (بەسووع) ئاساكانيش خۆيان وەكو ووردەوالەيەك دەفروشن و خۆيان دەگۆرەنەوہ، دەبنە پەروى پى نوژ، پشەت لە گشت مەبدەئىكيان دەكەن، ئەو ئاگرەى دەيانەوئ بىدزن و رىگای خەلگى ھەشەسەرى پى رووناك بەكەنەوہ، دەيكەنە بلىسەى دەستى پىاو خۆرەكانيان، تا كون و كەلەبەرەكانيان رووناك بەكەنەوہ، بۆ دۆزىنەوہى ياخى و سەركيشەكان و، لە كوونى تارىكيان راپىچ كەن، ئى بۆ نا ھەموو شتى لەم رۆژەلاتە وەكو شىرى بەر داىك حەلال و زووالە، ديارە برادەر ئەم رۆژەلاتە نايەوئ دەسبەردارى قەدەرى گىلى خۆى ببیت!! بەكەىك بووم لەو مەسح ئاسايانە، ھەموو بىر كەردنەوہ يەكەم بەو جورە بووشى، بۆ نا؟ دەستەمۆ بووم، بەدەستى خۆم نەبوو، برسپەتى زۆرى ئەشكەنجە دا بووم، وشەى شيعرەكانم نەدەووبوونە پاروہ نان و جل و بەرگ، دان بەوہدا دەنم كە ئىستا ھەست بە ھەر سەھىنان دەكەم، خۆم لەبەر نازار رانەگرت، سەرجەم ژيانم ھەناسەساردى و خوين بەربوونىكى ھەميشەيى بوو، چۆرىك چىە خوين و ابزانم لە دەمارەكاندا نەما بوو، دواى چەند رۆژىك دەستەمۆيان كەردم، شەش حەوت سال بەر لە ئىستا، شەوئىك لە يەككە لە ئوتيلەكانى پايتەخت، كە بە ئاوارەيى لە ئاميزى نابووم، من لە سوزانپەكان و ھاورى كچە كۆنەكانى كۆلىچ كەسى دىكە ھاورىم نەبوون، بەشەویش زۆر جار لەگەل بويەكاندا دەرگای مەيخانەكانمان پىكەوہ دادەخست، زۆر جار یش رىدەكەوت لەژوورى يەككە لە دۆستە سۆزانپەكانم خۆم دەبىنەوہ، ئەو شەوہ، سى و چوار زرتەى دەسەلات لە شىرىن خەودا رايانپەراندم، تەنانەت

نەپانھېشت خۆشەم بگۆزۇم ،منيان خستە پېش خۆيان ،زۆر كاتيش لە شەقامەكاندا لە سەر زەوى راياندهكيشام ،پاشان وەكو پرياسكەپەك بەتووندى توورپان دامە ناو ئۆتومبيلئىكى خېرى قەپاتەو،هەرکە ديار بوو كە منيان گەياند بوو شويىنى مەبەست ،چوار زرتە زەلامەكە دەستيان كرد بە پى رابووردنم ،بە پىلاوكانيان لەسەر سكم هەلەپەرين ،لەوېش برە زرتە زەلامىكى دىكە منيان قۆستەو،ئىستاش پاشكۆم ئەنجامى ئەو شەوانە خەوم لى ھەراسان دەكات،ئەو شەو چەند بوتلئىكى بەتالئيان بە پاشكۆم تاقى كردهو،دواى ئەوېش نەمزانى چىيان لى كردم ،تەنھا لەبەر ئەوې دەيانووت شىعەرەكانت دار بە كوني زەردەوالەو دەكەن ،خەلگى دەووروزئىن،مىشكىان پردەكەن،ياخيان دەكەن ،لاوەكان دەكەنە (مووخەرىپ) !زورىان ھەولدا بەئەشكەنچەدان ،بەئابرووېردن ،بەپارەوپايە لە خستەم بەرن،ئەسپىكى سەركىش بووم بۆيان كەوى نەدەكرام و،نەياندەتوانى جەلەوم كەن،دواى ئەوې سى مانگ ئەشكەنچەيان تەفانده گەروومەو،دەمارى پياوۋتەمیان دەرھىنا،بە نيوە مردووى فرىيان دامە گەرەكى شارئىكى نامۆو،دەمەو بەيان ئەو كەسانەى كە چەند سائىك پشتم لىيان كردبوو،رژانە سەرم ،بە سۆزو خۆشەويستىەو پىچاميانەو،بۆ ماوې مانگىك ھەرکە چاكىش بوومەو،دىسان بوومە گەرىدەى شاروگوندان،شىعەرەكانم بوونەو بە ووزەى كارەبا،چوكلىت،گۆرانى دەمى وردودرشت..پىت نائىم ھەموو شتئ لەم روزھەلاتە دەعجانى بە زيادەروپى ئەنجام دەدرئت).